

Posamezna številka stane 2 kroni.

Naročnina listu: Celo leto 55 din., pol leta 18 din., četrt leta 9 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 65 din. Inzerati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inzerate in reklamacije. Telefon interurban šte. 113

STRAŽA

NEODVISEN POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKO LJUDSTVO

Poštnina plačana v gotovini.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta šte. 5. Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprté reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban šte. 113.

121 šte.

Maribor, dne 30. oktobra 1929.

Letnik XIV.

Objava Hrvatskega bloka.

Po listih čitamo resolucijo hrvatskega bloka, ki kaže, da prevladujejo v bloku zagovorniki nepomirljive politike proti vsem onim, ki so zadnji čas izrazili proti njej svoje pomisleke ter nameravali izvajati skrajne konsekvence kakor poslanec dr. Häusler, ki je iz stranke izstopil ter odšel v Beograd. Resolucija se glasi:

Osrednji zbor hrvatskega bloka je razpravljal na svoji seji 14. oktobra t. l. tudi o beograjskem kongresu demokratske stranke, ki je po tridnevnem zborovanju (dne 10., 11. in 12. oktobra) ob nemem molku predsednika Davidoviča in poslanca Angjeliča sprejel na znanje in odobril vso dosedanje Pašičevo in Pribečevičevo nasilniško in centralistično politiko, ki znova enostavno prezira ustavno izraženo voljo hrvatskega naroda sploh, zahteve hrvaške republikanske poslanske večine pa še posebej. S to resolucijo je demokratska stranka torej pokazala, da v nji nima nihče poguma, javno priznati zločinov nasilnega beograjskega centralističnega režima proti hrvaškemu narodu in da demokratska stranka kot celota še vedno računa s tem, da bo z dosedanjim nasiljem in brezzakonjem zlomila enodušni odpor hrvatskega naroda. Kot prvi znak, da se v tem ljuto vara, zaključuje osrednji odbor hrvatskega bloka, da se z nobenim zastopnikom demokratske stranke in z nobenim njenim odposlancem ne more več razgovarjati o iskrenem in pravičnem sporazumu med Hrvati in Srbi.

Hrvatski blok pa upa, da bo srbsko ljudstvo preko takih državnikov in politikov, ki v glavnem pravilno razumevajo potrebo poštenega sporazuma med Hrvati in Srbi, kmalu, zlasti pa pri bližnjih volitvah, za vedno onemogočile današnje vladodržce, ki so glavna ovira temu, da med Hrvati in Srbi kot med dvema enakopravnima narodoma ne pride do poštenega razgovora, kamo li do iskrenega in pravičnega sporazuma.

K tej resoluciji piše „Narodna politika“ pod naslovom „Stisnjene pesti“: Ne spuščajmo se za sedaj v podrobno kritiko tega odločila in tudi ne mislimo opozarjati na krive supozicije, na katerih je osnovan. Spominjamo samo na to, da je to odločila podpora Svetozarja Pribečeviča. Borba v demokratski stranki še ni končno zaključena. Davidovičevi pristaši so sicer pristali na nekaj kompromis, ki pomeni za nje začasni poraz. Ali oni se vedno ne bodo mogli s tem zadovoljiti. V demokratski stranki sta še danes dve struji, ki se spopadeta, čim pride prava priložnost.

Objava hrvatskega bloka je voda na mlin pristašev Svetozarja Pribečeviča. Blok je mnogo pripomogel do kompromisne in začasne rešitve spora med Davidovičem in Pribečevičem že s tem, ker ni tam, kjer bi moral biti. Če bi bil hrvatski blok v parlamentu, bi se kriza centralističnega režima razvijala čisto drugače. Ustvarjen bi bile druge režimske in opozicijske kombinacije in sedanja radikalno-demokratska koalicija bi se razbila. Odsotnost blokašev v parlamentu je rešila Pašiča in Pribečeviča popolnega poraza. Nova objava hrvatskega bloka še povečuje to pomoto. Pribečevič in Pašič sta lahko zadovoljna s takim zaključkom. Svojim strankarskim nezadovoljnejšem bodeta sedaj še lažje dokazala, da so vse kombinacije o kaki drugi vladi ne-realne in da je zato treba še z večjo energijo nadaljevati dosedanje centralistično politiko.

Proces pomirjenja, ki je v zadnjem času toliko zanimal našo javnost, je zopet za neko dobo prekinjen in zaustavljen. Ljudje, ki se tako radi kažejo javnosti v ulogi borec s stisnjeno pestjo, bodo zopet vrgli naš narod v ogorčene pretrese. Pa tudi to ne bo preprečilo končnega izmirjenja in sporazuma, ki se mora doseči in izvesti med vsemi srbskimi in hrvatskimi elementi, ki so se otrsli plemenskega šovinizma ali separatizma. Sporazum bo izveden prej ali slej. Če najmočnejše srbske in hrvatske stranke ne bodo hotele delati na tem sporazumu, tem slabše za njih, ker se bo sporazum izvedel brez njih in bodo vrženi med nerabno ropotijo vseh onih, ki ljubijo politiko skrčenih pesti.

Politični položaj.

Pašičeva vlada daje po samem Pašiču izjavo, da ni nobenega vzroka za predajo ostavke. Tudi to se bo šele videlo, če jo bo treba „rekonstruirati“. Ministri hočejo vladati dokler se da in če mogoče vsaj tako dolgo, dokler bo na dnu državne blagajne še kakšen izposojen ameriški dolar. Da se izrabi čas in prilika, hoče Pašič še ministrstvo trgovine nekemu svojemu človeku nakloniti, Turka pa odstraniti. Proti Protiču in svojim levicarjem ima pa drugo. V radikalnem klubu namerava namreč predložiti resolucijo, s katero bi se klub izrekel proti vsaki reviziji ustave. To resolucijo bi morali seveda sprejeti tudi Protičevi pristaši ali pa izvajati posledice. Sprejem slične resolucije bi zahteval pozneje Pašič tudi od demokratov, kar bi prisililo demokratske levicarje, da opuste svoje namere. Pašič računa, da bo večina še vedno videla v njem Miklavža z bogatimi darovi in se ga bo zato tudi oklenila.

Vesti o kandidaturi zborničnega predsednika. Radikalni ministri so se posvetovali in sklenili, da bodo nastopili proti kandidaturi dr. Ribarja kot predsednika narodne skupščine in to samo radi tega, ker se je udeležil zagrebskega kongresa. Kakor znano, se še demokratje niso oficijelno razgovarjali o Ribarjevi kandidaturi, a Pribečevičeva grupa kandidira za to mesto: ali Lukiniča, Žarka Jakšič, dr. Krstelja in Vojo Marinkoviča; Davidovičeva grupa pa je odločno na strani Ribarja. Razglašajo tudi, da bodo za Ribarja: Jugoslovanski klub, zemljoradniki, muslimani levicarji in samostojni. Radikalni so tako nasprotni Ribarjevi kandidaturi, da grozijo s takojšnjo demisijo vlade, ako bi demokratje računali z resnostjo Ribarjeve kandidature.

Opozicija je sklenila postopati skupno z ozirom na vladno krizo in na volitev predsednika narodne skupščine.

Nekaj o držanju Hrvatskega bloka. Poslanec Pavle Andjelič se je izjavil, da bodo blokaški poslanci posejli Kumanovo in bi tudi Prago, ako bi se ne bil dr. Ribar izjavil, da v inozemstvo — v Prago smejo samo oni poslanci, ki so prisegli v narodni skupščini. Blokaši pa odklanjajo vsako prisego dokler bosta pri vladnem krmilu Pribečevič in Pašič. Andjelič je celo mnenja, da bodo Hrvati prišli v Beograd, kakor hitro se začne vladna kriza in bodo stopili v stik z Davidovičem.

Izjava Radičevega poslanca. Ko je desident hrvatskega bloka poslanec dr. Häusler nastopil v beograjski skupščini, je bil v novinarski loži kot poslušalec navzoč tudi Radičev poslanec Lovreković, katerega je Radič najbrž nalašč poslal, da si vse ogleda in posluša. Po seji so ga politiki in novinarji obsuli, da zvedo od njega, kaj Radič misli in namerava. Poslanec Lovreković je med drugim izjavil, da je smatral za potrebno, da se razgovarja samo z republikanci, socijalnimi demokrati in z g. Davidovičem. S sedanjo vlado se ne more pogajati, ker ta noče uvideti, da je hrvatski narod v pravici. Pred novimi volitvami sploh ni govora o sporazumu. Končno je izjavil časnikarjem: Če bi mi sedaj prišli v parlament, bi ne imeli od tega koristi niti Srbi niti Hrvati. Mi bi s tem skupno padli v še večji prepad.

Zavezniški spori. Rumunski listi poročajo, da rumunsko-jugoslovanska razmejitev nikakor ne gre naprej, ker se rumunski in SHS člani razmejitvenih komisij neprestano prepirajo za vsak pedenji zemlje, za vsak kamen, za vsako drevo in tako tudi ne morejo priti do zaključka, da bi potegnili mejo. Obrnili so se do Francozov, da oni razsodijo.

Nova stranka. V „Tribuni“ čitamo: „V političnih krogih se govori, da je g. Veljković povodom svojega bivanja v Zagrebu sklenil sporazum z g. Tomljenovičem in dr. Smoldako, da se osnuje nova stranka, ki naj bi se imenovala Jugoslovanska narodna stranka“. Kakor se čuje, je tudi g. Davidovič obljubil svojo pomoč tej novi stranki. — To bi pomenilo, da se mislijo liberalci z Veljkovičem na čelu popolnoma ločiti od Pribečeviča ter nadaljevati akcijo začeto na zagrebskem kongresu. Proti Veljkoviču so posebno ostro nastopili Pribečevičevi ljudje na demokratskem zboru, češ, da je on edini demokrat, ki je glasoval proti kraljevi civilni listi ter tako oškodoval stranko v odnošajih do dvora.

Bolgarija in Bolgari.

Bolgarska javnost.

„Slovo“: Vprašanje soudeležbe Bolgarije na važni vzhodni konferenci še ni rešeno. Z Rusijo ali brez Rusije. Bolgarija bo morala braniti pravice in interese, zlasti Trakije, kjer Rusija nima neposrednih interesov, kakor v vprašanju morskih ožin. Velešile itak nimajo načelnih ugovorov proti stvarnim zahtevam Bolgarije; gre samo za spletke balkanskih sosedov in Turkov. Ako Ninčičeva izjava v Somboru odgovarja stališču beograjske vlade, zlasti male antante, tedaj upamo, da vsaj s te strani in s strani Rumunije ne bo resnih nasprotij proti soudeležbi Bolgarije na vzhodni konferenci.

„Zora“: Velešile imajo v rokah usodo Trakije. Bolgarija mora dobiti izhod na Egejsko morje in sicer preko ozemlja, ki naj ne bo ne Grško, ne turško. Končna rešitev je odvisna od Trakije. Z obžalovanjem ugotavljamo, da turško časopisje ne prikazuje prave volje za avtonomijo Trakije in je del tega časopisja celo nasproten skromnim zahtevam Bolgarije. Tu je očitvidno nesporazumljenje. Bolgari in Turki so preveč trpeli, da bi ponovno padli v stare grehe. Če Turčija dobi ozemlje do reke Marice, je to njej popolnoma dovolj. Sicer pa pričakujemo, da dalekovidni Kemal-paša ne bo prezrl interesov Bolgarije.

„Echo de Bulgarie“: Položaj v Trakiji je vznemirljiv. Stotine in stotine izbeglih prihaja dnevno v Bolgarijo. Prebivalstvo beži pred zasledovanjem Grkov. — Cele vasi so bile upepeljene in prebivalstvo masakrirano. Bolgarska vlada je v veliki zadregi za vzdrževanje stotisočev izbeglih Trakijcev.

„Macedonija“: Predno se delegati na vzhodni konferenci odločijo za rešitev predloženih jim vprašanj,

morajo upoštevati stvarne in stalne moči na balkanskem polotoku, namreč naseljene narodnosti. Da bo njihovo delo trajno in dobro, se mora rešiti tudi macedonsko vprašanje v smislu volje prebivalstva. V nasprotnem slučaju bodo delegatje nosili vso odgovornost za bodoče boje in žrtve. Macedonci se drže pasivno in pričakujejo, da jim velesile določijo take pogoje, ki bodo zadovoljili prebivalstvo.

„Slovo“: Bolgarija je neposredno zainteresirana na usodi Dardanel, na izhodu na Egejsko morje in na odločbi za Trakijo. Ti bolgarski življenjski interesi ne morejo biti žrtvovani nobenemu razlogu, niti mirovni pogodbi ne, ker Trakija ni bila pogodbeno izročena Grkom. Zadnji dogodki so jasno pokazali, da v mednarodni politiki ne more biti nobenih nedotakljivih dogem in da se ne sme potiskati stvari v skrajnost.

„L'Echo de Bulgarie“: Turki se vračajo v Evropo. Celo Ninčič, ki je izjavil, da pomenja njihov povratak nevarnost za Evropo, jim končno priznava to pravico. In res, zastopnik SHS v Carigradu je izjavil Hamidbeju, da je beograjska vlada soglasna s tem, da se vrne Trakija Turčiji. Vprašanje četaških vpadov je na potu skorajšnje poravnave. Beograjska vlada zahteva, naj se vsaj v četaštvu kompromitirane osebe iz sosednih držav oddaljijo od meje. Bolgarska vlada je to sprejela na znanje, in izdala v tem smislu potrebne, najstrožje naredbe obmejnim oblastem. Upati je, da bo na ta način stvar rešena v obojestransko zadovoljnost. Pogrešno pa je mnenje beograjske „Politike“, da je s tem odtegnjen vsak vpliv Zveze narodov na sporno vprašanje.

„L'Echo de Bulgarie“: Jugoslovanski poslanik v Atenah je obiskal revolucionarni odbor z važnimi izjavami. Grčija ni hotela priznati bolgarskih narodnostnih manjšin, kakor tudi Srbija ne, ki ni priznala niti grške manjšine. Sedaj na enkrat so se spomnili na medsebojne manjšine. Grčija namreč ni bila zadovoljna z Jugoslavijo, ki je zaprla grške šole in cerkve v Macedoniji. V grški Macedoniji srbskih manjšin sploh ni, pač pa je močna bolgarska manjšina. Beograjska vlada si namreč želi pridobiti simpatije teh Bolgarov zaradi svojega stremeljenja na Solun. Vsi stvarni razlogi pa govore za to, da se Bolgarom v grški in srbski Macedoniji odpro šole in cerkve enako, kakor Grkom.

Isti list: Sultan Mehmed VI. je odstopil v korist Abdula Medžida II., ki je v milosti velesil in uživa zaupanje parlamenta. Vse pogodbe pred 16. marcem 1920 smatra angorska vlada za razveljavljene.

„Den“: V Grčiji je zavladala splošna pobitost in obup. Celo venizelistično časopisje, ki je pričakovalo z vzpostavitvijo venizelizma rešitev Grčije, je postalo pesimistično.

Svetovna javnost.

„Kathimerini“ (Grčija): Javnost je iznenadena z rezultati konference v Mudaniji in nikakor ne more verjeti v stvarnost sprejetih sklepov, ki pomenjajo nevarnost za Evropo in kapitulacijo iste.

„Kronika“ (Grčija): Nadaljevanje dosedanje francoske politike napram nam nas ne preseneča, pač pa nas preseneča, da so venizelisti razočarani. Dejstva govore, da ni šlo za justifikacijo prejšnjega režima v Grčiji, pač pa samo za povod. V bodoče bo treba bolj paziti na obljube tujcev.

„Pilitia“ (Grčija): Del francoske javnosti je proglasil grško revolucijo za lažno, ker niso bili pobiti politiki prejšnjega režima. Ali je mogoče v tem jezici Francije napram Grčiji?

„Nea Himeria“ (Grčija): objavlja članek svojega rimskega dopisnika za italijansko-grško-rumunsko zvezo proti možnosti srbsko-bolgarskega sporazuma in to z ozirom na trgovske in stratežne interese. V Italiji je veliko prijateljtev take zveze, vsekakor pa več, kakor za zvezo s Turki.

„L'Orient“ (Rumunija): Če postanejo Dardanele nevtralizirane in internacionalizirane, bo morala vsaka zainteresirana država vzdrževati določeno število svoje vojske v Carigradu. Če gre samo za rumunsko policijo na bosporskih obalah, nimamo nič proti temu. Nikakor pa ne gre, da bi se mi, ki s Turki nimamo neposrednih interesov, osovražili pri njih zaradi kakšne nepremišljene akcije proti njim. Naj nam nikdo ne prihaja z mnenjem, češ, da je Rumunija prva, ki je zainteresirana na Dardanelah. Da, mi hočemo absolutno svobodo in internacionalizacijo plovbe pod kontrolo Zveze narodov. Anglija pa tega noče in zato noče niti Turkov, ker hoče postaviti na Dardanelah svoj Gibraltar. Francija in Italija z ozirom na to rajši podpirata predajo Carigrada Rusom. To vsekakor ni v interesu Rumunije, katere politika in gospodarstvo ne sme biti zaslužnjena od te ali one gospodarice Dardanel. Za Rumunijo je dardanelsko vprašanje rusko vprašanje. Stotisočkrat rajše vidimo Turke v Carigradu, ako ni mogoča nevtralizacija, kakor pa Ruse.

„Corriere della Puglie“ (Italija): Položaj v srbski Macedoniji je skrajno resen. Bolgarsko-macedonske organizacije zasledujejo s posebno pozornostjo grško-turške dogodke. Beograjska vlada je v Macedoniji uved-

la režim, ki ga obsoja vsa jugoslovanska javnost. Dva velika zla vznemirjajo Makedonijo: korupcija uradništva in pomanjkljivost javne varnosti življenja in imetja. V Makedoniji je dovolj, da se kogarkoli označi za bolgarofila in dotičnik je takoj izven zakona. Uboji Makedonci morajo svoj zadnji vinar prepuščati raznim policistom, uradnikom itd., da se izognejo preganjanju. Iz tega se je razvilo četaško gibanje, na katero so Makedonci ponosni. Krivica jih sili k osveti.

«Tems» (Francija): Po svetovni vojni Anglija vedno stremi, da postane gospodarica Dardanel. Dosedaj je vedno zlorabljala grško vojsko. Po porazu Grčije Anglija išče druge vojake. Ko jih ni našla med Francozi in Italijani, jih je iskala med Bolgari. Poskusila je mobilizirati tudi dominione (in na vrsto je prišla Jugoslavija) ter celo zahtevala avtonomijo Trakije, zato se sedaj Anglija maščuje nad Bolgarijo, da ne bo povabljen na vzhodno konferenco, dočim se «Daily Telegraph» poteguje za udeležbo Kanade in južne Afrike. Sedaj je Trakija izročena Turkom.

«Figaro» (Francija): Protežirajo se Turki. To pa izziva Bolgare in Jugoslovane, ki zahtevajo kompenzacije. Bolgarom je itak obljubljen izhod na Egejsko morje; s tem je tudi vprašanje Dedeagača na površju. Jugoslovani sicer ne zahtevajo direktno del obale Egejskega morja, pač pa se njihovo časopisje zavzema za Rusijo. Če pomislimo, kakšno stališče zavzema Čehoslovaška in Mala antanta sploh, je takoj spoznati, da stojimo glede dardanelskega vprašanja pred strahovito slovansko zvezdo.

«Indreptarea» (Rumunija): Vlada je sklenila, v sporazumu z velesilami, poslati čete v Carigrad. Ne gre za ofenzivno akcijo, marveč za varstvo naših interesov in svobode morskih ožin.

«Sl. Tribuna» (Zagreb): Spalajkovič, naš poslanik v Parizu, je dal izjavo, v kateri pravi, da nam povratek Turkov ni sicer simpatičen, vendar pa neizbežen. Ta povratek je zmešal ves balkanski sistem. (Groš Turkom, če so v tem uspeli — op. stav.). Dosedaj smo računali samo s tremi balkanskimi krogli — z bolgarsko, grško in srbsko. V bodoče bomo morali upoštevati tudi četrto. S tem je riziko večji, da ne dobimo nekega dne eno v glavo (če sedanji režim ne izvrši prej — harikiri — op. stavca). — To so glavne «misli» poslanika Srbije (!). Zunaj ne obstoja, da ne rečemo Jugoslavija, niti kraljevina SHS, marveč samo Srbija. Ako je nesreča za nas povratek Turčije v Evropo, bi moralo temu logično slediti, da podpremo bolgarsko stališče za avtonomijo Trakije. Spalajkovičeva izjava dokazuje vso brezglavost naše današnje diplomacije in poguba, v katero goni našo domovino poslovična nesposobnost njenih državnikov. Ko bi bili plačani, hujše ne bi mogli uničevati državo.

Po svetu.

Avstrija bo povišala s 4. novembrom železniške tarife za 100 odstotkov.

Izza italijanske vladne krize. Kriza v Factinem kabinetu samem bi se prebolela, ko bi ne bila izvenparlamentarna kriza na vrhuncu. Odločitev o padcu Factine vlade bo padla v narodni skupščini. Za političnimi kulisami se govori, da je že dosežen sporazum glede sestave nove vlade in bi v ta novi kabinet vstopili: demokratje, liberalci in fašisti. Ako se bo udeležila kombinacija kabineta Giolitti—Mussolini, potem bi vstopila v to vlado tudi Bonomi in Orlando. Gioliti je že v Rimu in je bil od kralja sprejet v avdijenci. Ako bi pri novi vladi sodelovali tudi fašisti, potem bi se nove volitve odgodile preko novega leta.

Zavezniki zasedajo Trakijo. Zavezniške čete so začele z zasedanjem Trakije, katero izpraznjujejo Grki brez kakih spopadov. Zavezniški oficirji in kemalisti nrejujejo nevtrarno cono. Angleške čete so se utaborile ob morski obali, 6 zavezniških bataljonov je pa zasedlo Drinopolje, Kirkilis in Rodosto.

Kemal paša zahteva od Grčije plačilo vojne odškodnine za vso škodo, katero so napravile grške čete v Mali Aziji.

Egipt, kot samostojna država zahteva na orientalni konferenci svoje samostojno zastopstvo, ker pridejo pri tej mirovni konferenci v poštev interesi Egipta.

Mogočnost odgoditve orientalne konference. Diplomatski krogi so uverjeni, da bo orientalna konferenca preložena radi krize italijanske in angleške vlade. Angleška politika v turško-grškem sporu se bo na orientalni konferenci močno napadala in radi tega bo treba doma v Londonu trdne vlade.

Francoski predlogi za zmanjšanje vojne mornarice. Francoska vlada je izjavila, da je pripravljena zmanjšati število vojnega brodogoja na polovico angleškega in sicer pod sledečimi pogoji: 1. da se uničijo velike vojne ladje do 10.000 ton; 2. da se uničijo podvodni čolni in 3. da se vzpostavi sorazmerje med francoskim vojnim brodogojem in italijanskim tako, da bi bila francoska vojna mornarica za 10 odstot. močnejša od italijanske.

Razpust angleškega parlamenta in razpis novih volitev. Angleški kralj je pripravil dekret, s katerim bo razpuščen sedanji parlament in razpisane nove volitve. V volitveno borbo bodo stopile 4 stranke. Mesto Irceev se bo osnovala nova stranka. Kako se bodo držale posamezne stranke pri volitvah še ni odločeno, največ je odvisno o zdržanju konservativcev. Ena struja zahteva, da se ohrani koalicija z liberalci in Lloyd Geom na čelu, druga pa je proti koaliciji in zahteva samo konservativce na vladi z lordom Derby na čelu, ki je izrazit protivnik koalijske vlade.

Industrijske zveze med Rusi in Čehoslovaki. V Berlinu se vršijo med ruskimi in čehoslovaškimi za-

stopniki razgovori o sodelovanju čehoslovaške industrije z rusko. Radi industrijskih zvez Čehoslovakov z Rusi so že odpotovali v Rusijo čehoslovaški delegati.

Nekaj o odnosih med Francijo in Rusijo. «Jutarnji list» poroča iz Pariza: Predstojnik mesta Lyon se je te dni povrnil iz Rusije in razglasil potrebo, da zopet stopi Francija z Rusijo v diplomatske odnose. Predvsem mora Francija gledati na to, da se da ruskemu brodogoju mogočnost prehoda skozi Dardanele. Kakor hitro bi imela ruska mornarica prosti izhod iz Črnega morja, bi se moral dati Rusiji kredit za vzpostavitev ekonomskega življa in finanjska moč, da si ustvari industrijo, izboljša poljedelstvo in izplača vsaj nekaj dolgov. G. Herriot iz Lyona je celo mnenja, da bi bila Rusija pripravljena v slučaju francoske pomoči odreči se Nemčiji in postati zopetna zaveznica Francije. Glede vprašanja gladovanja po ruskih gubernijah je izjavil Herriot, da v tem oziru nikakor ni tako hudo in strašno, kot se piše. Sovjetska vlada upa, da bo letos celo izvažala žito. Glede brest-litovskega miru sta izjavila Herriotu Čičerin in Trocki, da je Rusija februarja 1918 prosila od Francije, da jim pošlje preko Rumunije 300 oficirjev za izvežbanje moštva. Ljening in celotna ruska vlada so prosili Clemenceaua za materialno podporo, da bi lahko nadaljevali vojno, a so prejeli brezžični brzjav iz Pariza: Francoska nima več nobenih interesov na ruski armadi!

Revolucija in židovstvo.

Znano dejstvo je, da stoje v prvih vrstah pri vseh revolucionarnih prevratih židje, pa naj se ozremo v prva stoletja krščanstva ali v veliko francosko revolucijo, v prevrate leta 1830 in 1848 ali pa na zlasti v današnji komunizem. P. Jan Urban, urednik poljske revije «Przeglad Powszechni» skuša v zadnji številki tega lista dati zgodovinsko in psihološko razlogo za to dejstvo. Peča se zlasti z nazeri onih raziskovalcev v poslednji dobi, ki razlagajo revolucionarnost židov napadajo sv. pismo, predvsem knjige prerokov; tako delajo posebno nekateri antisemiti (Batault, na Poljskem Niemajevski i. dr.), ki udrihajo po židih, hoteč obenem udariti po krščanstvu in po knjigah, ki so tudi kristjanom svete. P. Urban priznava: najmočnejši činitelj, ki žida dela revolucionarnega, je religija, a ta vera ni vera neba, marveč zemlje, ne duha, marveč materije. Revolucionarja napravlja kult zlatega teleta, po katerem postane žid — kapitalist: žid je komunist, dokler ne prekorači one črte, za katero se znajde i sam v vrsti bogatašev, katere je poprej tako obsojal. Ako k temu življenjskemu materializmu dodamo še oni duhovni imperializem, ki slika židu perspektivo vlade nad vsemi narodi, imamo glavna činitelja, ki delata žida za rojenega revolucionarja in narod židovski za razkrojilni element v vsaki družbi, ki ga sprejme kot gosta v svojo sredo. Divide et impera!

Te činitelje ima žid zares iz svoje vere, toda nikdar ne iz religije sv. pisma, prerokov in psalmov, katere tudi kristjani vselej čitamo, marveč iz religije farizejizma, poznejših «učnikov», iz religije «Talmuda», ki je obljube božje enostranski umevala, zmaterijalizirala božjo besedo ter zavrgla tudi Njega, ki je razkrival nje pravi pomen.

Tega tudi nič ne spremeni dejstvo, da je večina teh židov revolucionarjev že zavrgla vero svojih očetov: tudi ti so ohranili židovskega duha in židovski značaj. Takšni tipični ateisti ali panteisti, kakor so bili Marx, Heine ali Spinoza, so bili hkrati tipični židje, ki so v krščanski družbi vršili nalogo židovstva kot razkrojilnega in revolucionarnega elementa. Da, baš taki židovski ateisti so dosegli svoj cilj potom zmaterijaliziranja življenjskega zmisla: znebili so se ritualističnega balasta ter zavrgli ostanek vesti, zato pa morejo breobzirneje nego verni židje izvajati obe zapovedi judaizma: iskati celi raj na zemlji in gospodarsko zavladati celemu svetu. Izkušnje, ki jih imamo tozadevno v zapadni Evropi in v Rusiji, nam izpričujejo: žid-ateist, ki je zavrgel vezi religije, kaftan in brado, je stokrat nevarnejši revolucionar, nego njegov bradati brat v kaftanu.

Pot k ozdravljenju židovske duše torej ne vodi skozi ateizem, ampak le skozi vzgojo v ozračju evangelija. (Po Brnski «Hilidki» 1922 str. 424 sl.)

Beleške.

Žerjavščina si je postavila za nosilca svoje občinske kandidatne liste gospoda dr. Milana Vidmarja, znanega šahista, ki je kar na enkrat zasledil v sebi politično žilo in pa spoznanje, da je v žerjavščini — največ idealizma. Mladodemokrati igrajo prvo bankrotarsko igro in zato so postavili na svojo listo dr. Vidmarja, ker se je v javnosti pokazal kot — šahist, ki je celo na internacionalnem turneju dobro odrezal. Šahist bo tedaj vlekel, še bolje bi pa bilo, če bi postavili jutrovc kot prvega na svojo listo Svengalija, ki je imel tudi toliko uspeha in aplavza v Ljubljani, ali pa zamorca Toma Sajerja, odnosno katerega drugega rokoborca iz cirkuša «Drina», ker bi ti še bolj «vlekli». Svengali bi volilce hipnotiziral, zamorec Tom pa nasprotnike pobijal, da bi bili vsi «mat», kakor bo šahovski mojster Vidmar na Žerjavovi listi.

Nekaj o naših uradih in uradovanju. Podjetnik, ki je prepotoval že lep kos sveta, pravi: Drugod po drugih državah, in če so še tako ubožne in gospodarsko ubite, kakor na primer Avstrija, se skrbi za državni ugled z dostojnimi uradi in dostojnim uradovanjem. Tako so carinarnice lepo urejene, osobe je dostojno, obzirno, kulturno, uradovanje se vrši v miru in taktu, človek

stopi v dostojno sobo ter je dostojno sprejet, pri nas ga pa vlečejo nekam v kako temno kalupo, klet, hodnik, vežo, za vrata ali za kake deske in obkolijo ga taki tipi, da ne ve, ali bo izpropan, pretepen, ali pa samo skrajno surovo «uradno pregledan». Kdor je pasiral marniborsko in avstrijsko carinarnico v Špilju ima za dolgo časa dovolj snovi razmišljati o razlikah med Orijentom in Okcidentom.

Višek lahkornosti in cinizma. Pašič je predlagal in ministri so takoj soglašali za zakonski predlog zgradbe veličastne stavbe — Panteona, kjer bi se shranjevale kosti zaslužnih mož. Vsako leto se bo vneslo za to stavbo 30 milijonov dinarjev v državni proračun. Neverjetno, ali resnično! — Na tisoče invalidov, vdov in sirot onih, ki so dali življenje, zdravje in delovno sposobnost za državo, kliče in vpije, naj jim vlada že enkrat ono malo izplača, kar se je obvezala, pa noče dati, ker baje nima denarja. Na stotine milijonov dolguje vlada lačnim, golim in bosim siromakom, ker nima denarja. Na tisoče uradniških družin kliče vlada, naj jim da, kar rabijo najnujnejše za življenje, vlada pa ne da, ker nima denarja. Državni nameščenci stradajo in umirajo, mnogi gredo iz obupa v smrt, vlada pa vse to mirno gleda, ker nima denarja. Poraz bede in lakote preti celim pokrajinam, vlada pa ne da drugega kot nekaj besed in obljub, ker nima denarja. Po zanemarnih progah se razbijejo vlaki, sestradan železničar vozi po preperelih pragih, kjer je prejšnji dan njegov tovariš izgubil življenje, kjer se je pobilo mnogo potnikov in kjer se korak za korakom vidijo sledovi in ostanke večkratnih nesreč, ker nima vlada denarja, da bi vzdrževala prometna sredstva v primeren stanju. Ceste so razropane, mostovi porušeni, dobra zemlja se spreminja v pustino, tolovajske tolpe se množijo, ker ni denarja za gospodarske in varnostne potrebe. Nered, nesreče, lakota in siromaštvo na vseh straneh, beograjska vlada pa misli, kako bi z narodnim premoženjem, ki je še ostalo, povečevala one, ki so sedanje razmere ustvarili, ki jih vzdržujejo in ki se z njimi osebno koristijo. Gospodje nimajo potrpljenja, da bi čakali, ter prepustili poznejšim generacijam izkazovanje časti in spoštovanja onim, ki to zaslužijo, temveč že sedaj v najtežjih časih izsiljujejo iz naroda sredstva, da se potomstvu pokažejo kot bogzna kako zaslužni. Le naj si postavijo svoj Panteon, bodo potomci imeli največje narodne sovražnike vsaj skupaj na enem mestu.

Ali je res? Po Beogradu se že dolgo govori o aferah pri nabavih za vojsko ter se v nje vpleta tudi vojni minister. «Tribuna» je ministru že enkrat stavila vprašanja, minister ni odgovoril in sedaj ga vprašuje v drugič: Ali je res, da so se vojne liferacije vršile preko naše znane subrete Zorke Vasiljevičeve, ki se je za časa avstrijske okupacije dala fotografirati v kostimu, v katerem se je rodila, in ali je res, da je radi provizije na račun aktivnega ministra odšla na Dunaj? — Ali je res, da je v liferacijo vpleten tudi g. dr. Mijalković, direktor zavarovalnega društva in da je ta tudi odšel na Dunaj? — Ali je res, da je to afero kompromitiran sam vojni minister? — Ali je res, da je bila prva ponudba tovarne Mandl 0.38 para za naboj, druga 0.65, tretja pa 1.96 dinarjev in da se je kupilo nalašč po tretji ceni? — Težka vprašanja so to in čaka se na odgovor g. ministra.

Dnevne novice.

P. n. naročniki! Pozor na modri križ in polezničol! Opomin, da s 1. ali 15. novembrom naročnina poteče, in da se naj pravočasno ponovi. Radi zaostale naročnine izpadle številke se navadno ne morejo več doposlati. Naročnikom, ki še za oktober niso poravnali naročnine, akoravno so že pred enim mescem bili opozorjeni, se list s 1. novembrom ustavi.

Upraviništvo «Straže».

Državni svet se je konstituiral v šest sekcij. Prvemu odseku, čegar naloga je proučevati in izdajati odločbe finančne narave, predseduje Milan Marković. Člani so: Al. Stanišić, Mim. Karić, dr. Stefan Sagadin, Ivan Škarija. — Drugemu odseku načeluje dr. Tugomir Alaupović, člani pa so: Dim. Popović, dr. M. Djurdjević, dr. Fran Potočnjak, dr. Makso Rošić. Ta odsek se bo bavil z zadevami iz področja upravnega sodišča v Sarajevu ter s predlogi in rešitvami in pritožbami iz področja sledečih ministrov: javna dela, železnica, narodno zdravje in kmetijstvo. — Tretji odsek: Živ. Živanović, nač., člani: dr. Poličević, Il. Djukanović, Živ. Arandjelović. Delokrog: upravno sodišče v Beogradu in Skoplju ter zadeve sledečih ministrstev: ministrsko predsedstvo, notranje, šume in rude, pošta. — Četrti: Jer. Stanković, načelnik; člani: Pet. Petrović, Vel. Vulović, dr. dr. Dom. Mazzi, M. Mušicki. Delokrog: upravno sodišče v Dubrovniku ter ministrstva: pravda, prosveta, finance. — Peti: Rad. Filipović, načelnik, člani: Mih. Radivojević, Ibrahim beg Deftedarević, dr. Radoje Jovanović, Lazar Jankulović. Delokrog upravno sodišče v Celju (tedaj slovenske zadeve) ter ministrstva: vojno, trgovinsko, agro, reforma, vere, soc. politika, izenačenje zakonov. — Šesti odsek: Predsednik: Miloš Paunović. Člani: M. Rajčević, M. Cerović, Jovan Bogdanov, dr. Sava Vukanović. Delokrog: upravno sodišče v Zagrebu ter posebej še sledeče zadeve: ureditev okrožij in okrajev, o okrožnih, okrajnih in občinskih proračunih, zakonu o občinah in monopolih. Nadzira obč. samouprave, rešuje spore o pristojnosti itd.

Lep uspeh Jugoslovanskega kluba. Kakor znano, je vojni minister vpoklical na kadroško službo letnik 1898. In ravno ta letnik je tako nesrečen, da je moral služiti že pod rajno Avstrijo in tudi v jugoslovanski armadi. Čisto protipostavno je letos vpoklicalo vojni

ministrstvo ta letnik. Vpoklic letnika 1898 je posebno težko zadel naše kmetstvo, ker mu je bilo z vpoklicem odvzetih tolikanj delovnih moči. Proti vpoklicu letnika 1898 so ostro in odločno nastopili pri voj. ministrstvu poslanci Jugoslovanskega kluba in zahtevali od vojnega ministra, da spusti ta letnik iz vojne službe. Gospod vojni minister se je slednjič udal zahtevam Jugoslovanskega kluba in odredil, da se oproste vojaške službe pri kadru vsi rekruti letnika 1898, ki so odslужili v bivši avstrijski vojski ali po prevratu v jugoslovanski vojski rok, ki jim gre po sedanjem zakonu o ustroju vojske. Odpust tega letnika se izvrši še pred 1. novembrom.

Za gladno Dalmacijo. Poslanec Jugoslovanskega kluba Stanko Banić je posredoval pri ministru za socialno politiko v vprašanju prehrane Dalmacije. Razložil je obupno stanje ljudstva v Dalmaciji, ki mu je treba brez odloga pomagati, da se reši lakote. Minister dr. Žerjav je izjavil, da bo takoj poslalo ministrstvo svojega delegata v Rumunijo, da nakupi 1000 vagonov koruze za Dalmacijo, ki bi stala, postavljena v Dalmacijo 10 kron za kilogram. Za prehrano Dalmacije namerava ministrstvo organizirati medstrankarsko centralo v Splitu, v katero bi šle zadružne organizacije, občine in aprovizacijske ustanove. Poslanec Banić je zahteval, da minister za socialno politiko izposluje v ministrskem svetu izreden kredit za javne zgradbe, da ljudstvo dobi priliko, priti do denarja. Dr. Žerjav je izjavil, da je ministrski svet že odbil njegovo zahtevo za izredni kredit 7.000.000 dinarjev. — Za panteon pa vsako leto — 30 milijonov! Koruza je bila poprej obljubljena iz lastnih pridelkov, sedaj jo minister objavlja iz — Rumunije, prišla pa najbrž ne bo od nikoder, dokler se ne zruši ta režim.

Ethin Kristan je, kakor poroča «Naprej» končno veljavno odložil mandat. Na njegovo mesto pride neki Krušič iz Trbovelj. Če se potaplja ladja, jo podgane in miši zapuščajo. In socialnodemokratska ladja se je začela potapljati. Socialni demokratje v mariborski oblasti so si po vzoru demokratov zgradili svojo ladjico. Ljudje okoli ljubljanske «Zarje» že tudi imajo svojo barčico. V teh razmerah je Ethin Kristan uvidel, da je najboljšje zapustiti rdečo admiralsko ladjo ter se dati buržujski državi na razpolago kot uradnik. Upamo, da bo Ethin Kristan v Ameriki našel vsaj del one sreče, ki jo Anton Kristan v najobilnejši meri uživa kot upravitelj na Belju.

Državni nameščenci v službi Samostojne. Prijatelj lista nam piše: Zadnjič ste pisali v «Straži» o spremembi v tajništvu SKS v Mariboru. Res je, da namesto Brusa vršijo službo v glavnem tajništvu Pucelj-Mermoljeve stranke državni nastavljenici. Vprašamo samo: Kako je mogoče, da imajo državni uslužbenci, ravnatelj Puklavec, kletarski nadzornik Zabavnik, instruktor Glaser, inženir Vedernjak ter nekateri strokovni učitelji vinarske šole in državni veterinarji toliko prostega časa, da vršijo tajniško in agitačno službo za Samostojno stranko. Ali jih država plačuje zato, da med uradnimi urami sedijo v okrožnem tajništvu SKS? — Menda bi med temi gospodi bila potrebna redukcija!

Vse je spoštovalo v Pišecah pri Brežicah in daleč na okoli pred par dnevi tamkaj umrlega oficijala državne železnice v pokoju gospoda Josipa Pletersnik. Blagopokojni je brat vsem Slovincem znanega filologa gospoda profesorja Maksa Pletersnika. Blaga in obče priljubljena duša slovenska, počivaj v miru.

Stanovanje in hrana za kmetijske srednješolce. Državna srednja kmetijska šola v Mariboru se odpre okoli 15. novembra t. l. Naprošajo se vsi, ki bi mogli oddati učencem te šole sobo z eno ali več posteljami, s hrano ali brez hrane, da pismeno javijo točen naslov in ceno za stanovanje (s celo oskrbo ali brez nje) direktorji drž. srednje kmetijske šole v Mariboru (vinarska šola) najdalje do 10. novembra.

Snežiti je začelo jutraj dne 19. t. m. po pohorskih planinah nad Ribnico in Sv. Lovrencom. Precej snega je padlo tudi na Radlu krog Sv. Pankracija ob avstrijski meji. Radi snega po planinah na levem in desnem bregu Drave je tudi po Dravski dolini in v Mariboru mrzlo deževno vreme. Temperatura v Mariboru znaša še komaj nekaj stopinj nad ničlo.

Preklicani izgoni. V Zagrebu so oblasti preklicale izgone nekdanjih funkcionarjev komunistične stranke, ki so bili pred letom ob prvem divjanju obznan in izjemnih zakonov razgnani na vse strani, največ v domače občine, da so tam trpeli brez posla in služke. Doslej so se vrnili v Zagreb narodni poslanec Sima Miljuš, potem Horvatin, Mrkša, Čiliga in še nekateri drugi. Kmalu bo zopet začel izhajati list «Borba». — Skrajni čas je že, da so nekatere šikane prenehale, morale bi že davno poprej in oni, ki so izvajali take nezakonitosti, bi se morali pregnati.

Nenavadni samomor. Minuli teden so obiskali arheologi, ki so zborovali v Begradu, po kongresu nekatere srbske samostane. Pri tej priliki so posetili tudi samostan Manasijo, kjer so se že vršile slovesne zadušnice za Zrinskega in Frankopana, Štrosmajerja in druge pokojne Hrvate, ki so delovali za osvobodjenje. Arheologi so hoteli poznje potovati v Rovanicu, a jih je odvrnil od tega pohoda en zelo tragičen slučaj nenavnadnega samomora. V ravanskem samostanu je izvršil v stanju ponorelosti samostanski sluga samomor in se obesil na oltar. V tem žalostnem slučaju je moralo predstojništvo samostana odkloniti slovesen sprejem arheologov.

Zloglasnega vlomilca Mijo Benšiča iz Pokupske Luke so prijeli in ga predali sodišču v Karlovcu. Benšič ima na vesti več vlomov in tatvin ter je že dvakrat pobeignil iz zapore.

Težko bolnega so pokradli. Neznani zlikovci so

urdlji v noči od 12. in 13. v hišo posestnika Franca Kružica iz sela Tinjani okraj Sušak in mu odnesli raznega blaga v znesku 40.000 K. Kružič je ležal v sobi težko bolan, videl luč in tatove v sosedni sobi, a jih ni mogel pregnati radi boleznii. Tatovi so iz Reke in so odnesli ukradeno blago preko meje.

Smrtno zastrupljenje s plinom. Dne 15. t. m. so našli v hlevu načelnika Hensla v Osijeku dve trupli nepoznatih dečkov. Dečka sta se smrtno zastrupila s plinom od oglja, katerega sta ukradla na postaji, v hlevu večerjala, si nato zakurila z ogljem, a v spanju je plin oba zadušil.

Poplave in sneg v Črni gori. Začetkom oktobra je padlo v okolici Šavnika zelo veliko dežja, nastopile so velike poplave, ki so uničile vsa ozimna žita. Dne 2. oktobra je zagnila snežena odeja vse višje planine po Črni gori.

Kako gradijo ceste? Že četrto leto gradijo ceste od Gračaca do Obrovca pri Gospiču, pa ne morejo zgotoviti 10 zadnjih kilometrov te ceste. Vršile so že štiri licitacije za dograditev, a Beograd ni dal doslej svojega dovoljenja.

Padanje cen v Vojvodini. Oblasti v Vojvodini so se lotile z vso resnostjo pobiranja draginje. Prve dobre posledice teh korakov se že kažejo v tem, da so padle cene najvažnejšim življenjskim potrebščinam. Padle so cene govejemu mesu, svinjski masti in kruhu. V Subotici stane 1 kg govejega mesa 12 din. in policija strogo pazi na prodajo življenjskih potrebščin, da jih ne morejo trgovci podraževati po svoji volji. Subotička policija je dosedaj kaznovala 30 prodajalcev živil, zaplenila 500 kg mesa in 200 kg masti.

Dohodki iz naših glavnih carinarnic znašajo v III. dekadi meseca septembra 41.328.506 dinarjev. Največ dohodkov izkazuje v tej dobi ljubljanska carinarnica in sicer 8.101.205 din., za njo pride beograjska 6 milijonov 946.450, nato zagrebška 4.294.117 din. Omejeni izvoz blaga je znatno zmanjšal carinske dohodke v zadnjem času.

Promet naših bankovcev. Promet bankovcev naše narodne banke znaša po kurzu od 8. t. m. 5.236 milijonov 671.600 dinarjev in je zrastel od 1.—8. t. m. za 15.039.575 dinarjev. Istocasno je padla bankina metalna podlaga za 24.402.531.88 pri 435.937.042.29 dinarjev. — Novih posojil je izdanih v znesku 32.610.757.62 dinarjev in vsa izdana posojila znašajo svoto 1.558.513.829.89 dinarjev.

Marijin misijonski koledar smo te dni razposlali tistim preč. gg. duhovnikom in onim župnijam, katerih katoliško navdušenje in požrtvovalnost za misijonsko misel poznamo že z misijonov in drugih priložnostih, ko smo bili med njimi. Prepričani smo, da bi ga izmed teh prečastitih gospodov mnogi še več naročili, če bi jim bili poslali najprej na ogled samo en izvod. Toda stvar z naročili se dolgo vleče in še več stane truda in denarja. Prosimo preč. gospode, da bi blagohotno sprejeli in svojim vernikom primerno priporočili. Prepričani smo, da bo ljudstvo ta koledar zelo rado kupovalo, ker je bogat po vsebini in po slikah (40 slik), sad dolgega dela in mnogih žrtev in pri vsem tem morebiti danes najcenejša slovenska knjiga. Prosimo samo, pogledajte ga in sami presodite. Če bi ga kdo želel še več, ga naj naroči na naslov: Misijonišče v Grobljah, p. Domžale. Osebo ga lahko dobi vsakdo tudi pri Sv. Jožefu na Celjem in Cirilova tiskarna v Mariboru. Cena je 5 dinarjev in poština. Misijonska družba sv. Vincencija Pavelskega.

Iz Maribora.

Novim podpredsednikom mariborskega okrožnega sodišča je imenovan z najvišjim ukazom od 14. t. m. dolgoletni poslanec in bivši član Jugoslovanskega kluba dvorni svetnik Josip Fon. Našemu zaslužnemu, vrlemu in neustrašenemu pristašu k imenovanju iskreno častitamo.

Mariborski bogoslovec odide na pariško univerzo. Bogoslovec II. letnika Janez Janžekovič, doma od Sv. Marjete nižje Ptuja, odide te dni na univerzo v Pariz, kjer bo s francosko denarno podporo nadaljeval bogoslovne študije.

Ravnateljstvo zasebnega žen. učiteljišča šolskih sester v Mariboru je prevzela s. Mr. Anastazija Kopitar. Dosedanja ravnateljica s. Stanislava Voh je s koncem preteklega šolskega leta odložila vodstvo. Pokrajinska uprava ji je ob tej priliki izrekla laskavo priznanje. To priznanje tudi v polni meri zasluži, saj je ona bila v zavodu prva učiteljica, prva ravnateljica in je stalno imela ravnateljstvo od leta 1908 naprej. Procvit zavoda in ugled je v prvi vrsti sad njenega truda in pa skupnega dela vseh sester.

Zavod šolskih sester v Mariboru je bil na obrtniški razstavi zastopan v oddelku za ženska ročna dela s številnimi in krasnimi deli svojih gojenk. Komisija je priznala šolskim sestram prvo priznanje: zlato kolajno. Na zasluženem priznanju in odlikovanju zavodu vsak prijatelj častita.

Iz veterinarne službe. V Maribor sta h okrajnemu glavarstvu prestavljena živinozdravnika Veble in Škof. Živinozdravnik Miklavčič je razrešen službovanja kot okrajni veterinar in je prideljen železniški veterinarski službi. Znano je, da je bil g. Miklavčič silno neprijazen v občevarju s strankami in je radi svoje politične agitacije postal nemogoč v svoji službi na glavarstvu.

Kaj to pomeni? Slišimo, da nekateri Nemci mečejo slovenske hišnike na ceste in na njih mesta hočejo spraviti nemške stanovalce. Stanovanja hišnikov so naturalna stanovanja. Z njimi ne razpolaga stanovanjska komisija, ampak hišni gospodar ali hišni upravitelj.

Ti ljudje kar enostavno pri sodnji odpovedujejo slovenskim hišnikom njih službe in jih mečejo na ceste. Tako ravna n. pr. neki Ig. Hann, upravitelj hiše Tattenbachova ulica 10. Brez vzroka meče ta zagrizen Nemec slovensko hišnico Mohorko na ceste. Na njeno mesto pa hoče spraviti Nemca.

Kričeč primer stanovanjskega škandala in socialne krivice se nudi vsakemur kdor se za to zanima, v prvi vrsti onim, ki bi se morali zanimati, na dvorišču Veterinske ulice št. 17. Tu prezidava hišni posestnik dvoriščno poslopje in sicer tako, da podira kot sobe, v kateri prebiva dvoje sester, ki imata spodaj v hiši svojo obrt. Hišni posestnik podira en kot sobe, v drugi kot sta se pa morali stisniti tako, da je njun počitek po težkem in obilnem delu sedaj ob tem vremenu v pravem pomenu besede neznosen — med ruševinami, apnom in prašino. Kakor slišimo, prezidava ta lastnik to sobo že drugič. Prej je bila ta soba četverkotna, imela je od ene strani eno, od druge pa troje okenj na dvorišče, predlansko zimo je pa šel hišni gospodar ter odbil sobi velik ogel, tako, da je soba do te nove prezidave bila peterokotna, da so vrata na drugem mestu, da je samo eno okno ostalo svetlo na dvorišče, troje stranskih oken je pa slepih ter je na njih strani prislonjen novo prizidan del. Pri predlanski prezidavi so morale stranke po lestvi plezati v svojo «sobo», letos bo isto, ker bo zopet vrata prestavil, že od predlani je soba tako temna, da se rabi po dnevi luč, letos ji pa še zadnje svetlo okno gospodar odbije. Koliko trpi zdravje pri takem bivališču, je razumljivo, nerazumljivo je pa to, da oblasti: stavbena, stanovanjska, socialna itd. takega početja ne vidijo, da ne pridejo pogledat, ko stanovalke v svoji prošnji za stanovanje za to že leto dni prosijo in zakaj žrtvam takega posestniškega postopanja ne dajo vsaj začasnega stanovanja, ki bi se pri malce dobri volji in obzirnosti moralo najti, če že imamo v mestu dame, ki imajo pripravljene sobe za najemnike z dvatisoč in več kronsko mesečno najemnino. Opisano «stanovanje» je še slabše kot vagonsko, ker vagonov vsaj pozimi nihče ne razdira.

Davek na nezazidane parcele. V današnji seji občinskega sveta pride v razpravo davek na nezazidane stavbene parcele. Z predlogom se je bavil dne 18. t. m. kombinirani finančno-gospodarski stavbeni odsek. Nacrt se je v principu sprejel. Po predlogu bo izbrana posebna komisija, ki bo cenila parcele. Od cenilne vrednosti bo plačeval lastnik za koledarsko leto 5 odstotkov davka. Ta višina mestne davščine velja za parcele, ki so velike 2000 kvadr. metrov. Za nadaljnjih 1000 metrov je predpisana doklada ¼ predpisane davčnega zneska. N. pr.: Parcela meri 2000 kv. m. Cenilna vrednost 200.000 kron. Od tega je 5 odstotkov, je 10.000 K davka na leto. Pri 3000 kv. m. pa se bo računalo 15.000 K in še ena četrtnina, t. j. 3750 K, torej skupno 18750 K. — Za vrtove in stavbene parcele, ki so obsejane, bodo veljale posebne ugodnosti. — Ta davščine hoče uporabiti mestna občina za kritje tekočega deficita.

Stanovanjski davek po predlogu socialdemokratskega kluba v občinskem zastopu še v današnji seji občinskega sveta ne pride v razpravo. Pri predposvetovanju odsekov dne 18. oktobra je bil predlog odložen. Zastopniki Slov. ljudske stranke so glasovali proti iz razloga, ker je Bahunov predlog silno površen in nepravilno razdeljen. Ta davek bi zelo obremenil revne in srednje sloje. Izvoljen je poseben redakcijski odbor, ki bo predloge o stanovanjskem davku presodil in redigiral tako, da bo naložena davščina res takim, ki jo bodo lahko plačali. Predlog pride nato zopet v predposvetovanje kombiniranih odsekov, a nato šele v plenum občinskega sveta.

Seja občinskega sveta se vrši danes, v petek, 20. oktobra zvečer ob 7. uri. Vstop v sejno dvorano je dovoljen tudi drugim osebam.

Umetniška razstava v Mariboru. Klub upodabljajočih umetnikov «Grophar» v Mariboru pripravlja v slavnostni dvorani moškega učiteljišča razstavo slik slikarja prof. Gvajca. Obsegala bo okrog 50 del. Kakor čujemo, se odpre 6. novembra.

Veliki divji maček se klati v mestnem parku. Odlikuje se po posebno košatem repu.

Vlak povozil železničarja. Pri lajtersberskem predoru je vlak dne 13. oktobra povozil nekega železničarja. Bil je pri priči mrtev.

V nedeljo v Narodni dom! V nedeljo, dne 22. oktobra priredi ob 5. uri Katoliška omladina v Mariboru zabavni večer z bogatim sporedom. Glasbene točke in dve šaloigri sta na dnevnem redu. Vstopnice se bodo prodajale v petek in soboto pri vratarju frančiškanskega samostana ter v nedeljo ob pol 5. ure pri blagajni. K prav obilni udeležbi vabi vse prijatelje mladine odbor. Čisti dobiček je namenjen za nove zvonove župnije sv. Marije ter za društvene potrebe.

Fantovski sestanek mariborskih Orlov se vrši danes ob pol 8. uri zvečer v Lekarniški ulici. Udeležba obvezna in točna. Na dnevnem redu so važne organizacijske zadeve. Bog živiti!

Važno za one, ki imajo v zalogi življenjske potrebščine. S členom 2. pravilnika za izvrševanje zakona o pobirjanju draginje živilskih potrebščin in brezvestne špekulacije se nalaga vsem tumestnim proizvajalcem, trgovcem, skladiščem in prometnim podjetjem, v kateri spadajo tudi banke in denarni zavodi, ki imajo v zalogi življenjske potrebščine v svojih ali tujih prostorih ali jih hranijo za druge, da morajo najkasneje do vsakega desetega dne v mescu temu uradu prijaviti natančno količino življenjskih potrebščin.

V smislu razpisa ministra za socialno politiko z dne 2. oktobra 1922 št. 10790-II., je za sedaj prijavitelj količine: pšenice, rži, koruze, ječmena, ovsa, pšenične mo-

ke — pesebej krušne in za kuhanje — kuruzne moke, otrobov, kokalja ter pšeničnega in koruznega zdroba. Zaradi enotnosti prijav, se morajo vršiti prijave po obrazcu, katerega se dobi pri policijskem komisariatu pri vodstvu oddelka za pobijanje draginje. Interesenti se opozarjajo na prijavljanje v predpisanem času do vsakega desetega dne v mesecu. — dotičniki, ki še niso za mesec oktober t. l. prijavili, imajo to prijavo takoj predložiti, da se izognejo plačilu stroškov strokovnjakov, ki bodo pregledali poslovne knjige, pisma, račune in ostale papirje pri vseh onih, ki ne bi v omenjenem roku predložili predpisanih prijav.

GLADIATORJI.

(161. nadaljevanje.)

Nocoj je videla blaznost, je videla gobavost stopati po mestnih ulicah. Videla je v hiši judovske žene nepopisno grozoto. V njeni moči je bilo, da naredi konec vsemu temu trpljenju, vsej tej grozoti. Premišljevala je, ali jej ni morebiti naravnost od Boga poslana naloga, rešiti svoje ljudstvo.

Ni pa se vprašala, kako bi bila zadovoljna s svojim nebeskim poslanstvom, če bi ne ležal gori v tempeljskem dvoru Eska, zvezan in obsojen, da umre ob prvem svitu jutrišnje zore.

XIII.

»Izgubljena legija.«

S takimi mislimi si je delala Mariamna pogum za svojo nevarno pot in hitela nazaj v očetove vrtove.

Prazni in zapušteni so bili, blaznega človeka ni bilo nikjer več videti.

Kopneče se je še enkrat — morebiti zadnjikrat — ozrla gori na svojo rojstno hišo, ki je mirno in molče stala v blede mesečini. In kako rada bi še enkrat pohitela k očetu, da bi ga videla, mu še enkrat poljubila čelo in ga tako prosila odpuščanja za svoj izdajalski korak.

Pa preveč bi tvegala.

Priporočila se je torej v Božje varstvo in se sklonila, da dvigne ploščo nad rovom.

Ni bilo posebno težko delo, ker je ploščo še le pred kratkim razmajal Kalha. Nezaupno in boječe je stopila po zaslihih vlažnih stopnicah, ki so se zdele, da peljejo v ostrče zemlje.

Kamen je padel na odprtino in popolna tema jo je objela.

Previdno si je otipavala svojo pot ob opolzljih stenah in mrz jo je stresal in strah, ko je premišljevala, na kaj vse utegne naleteti, preden zagleda spet površje zemlje.

Groza jo je bila pred golaznijo, ki se morebiti plazi ob njenih nogah, s strahom je mislila, kaj bi bilo, če bi se pred njo in za njo sesul rov in jo živo, toplo pokopal v grob — najhujše pa je bilo, če bi se bil naselil v podzemeljskem rovu blaznež, kakršnega je pred par trenutki srečala na vrtu.

Take in enake misli so ji delale pot skrajno neprijetno in bridko. Zato si je globoko oddahnila in je zahvalila Boga, ko se je končno zabliskala mesečna svetloba pred njo in jej napovedala, da je blizu konec rova.

Spretno razpostavljeno grmovje je zakrivalo izhod. Rahlo je odgrnila veje in pogledala skozi njega ter premišljevala, kaj naj stori.

Pa nesreča — Rimljan je stal na straži čisto blizu rova. Čula je žvenket njegovega oklepa, kadar se je zganil, in videla je celo rimskega orla na njegovi blesteči se čeladi.

Neopaženo nikakor ni mogla iz rova. Rimljan je stal nepremično in ni kazal nobenega nagnjenja, da bi stopil svojih običajnih par korakov gorindol. Mesec je svetlo obseval vso krajino, zastoj se je ozirala za kakim oblačkom, ki bi ga za trenutek zakril. In nemi vojščak ni niti z glavo krenil, gori v mestu so bile uprte njegove oči. Kakor okamenela ga je gledala in ni vedela, kako si naj pomaga.

Vkljub svoji vznemirjenosti je opazila, da je bil Rimljan vitke, nežne postave, njegovo telo je bilo polno in krepko in valovitih črt. Njegovo orožje je bilo dragocenejše ko navadnega vojščaka, njegova toga iz bogatega škrlata je bila na ramenih zapeta z zlatimi zaponami.

In čudno se je obnašal, ta vojak. Sedaj je dvignil roke k očem, kot da bi si brisal nepoklicane solze, pa jih je spet stezal proti Jeruzalemu, proseče in koprneče, nato pa se je naslonil na sulico in sklonil glavo.

Sedaj se ji je zdelo, da je prišel zanjo ugoden čas.

Stopila je iz rova.

Pa v hipu je bil rimski vojščak ves pozoren, nagnil je sulico proti njej in »Stoj!« ji je zadonelo nasproti.

Pa opazila je Mariamna, da je bil njegov glas negotov in sulica se mu je tresla v roki kakor trstika v vetru.

Spoznala je, da je najbolje, ako se ne skriva več, pogumno je stopila k njemu in ga je zaprosila, naj jo ščiti in nemudoma popelje k šatoru vrhovnega poveljnika.

Stražnik se je zdel, da sam ne ve, kaj naj stori, in je sploh kazal le malo tiste vojaške odločnosti in duševne prisotnosti, ki so se po njej odlikovali rimski legionarji.

Molčal je nekaj časa, nato pa odgovoril. Toda njegov mehki, prijazno doneči glas je bil nedvomno glas — ženske, ženske, ki je v svoji ljubosumnosti spoznala Mariamna, še preden je ta zinila besedico.

»Ti si tisto dekle, ki sem jo videla v amfiteatru!« je

rekla in položila svojo mehko, belo tresočo se roko zidini na ramo. »Ti si ga gledala tisti dan, ko je ležal v pesku pod mrežo. Poznam te! Opazila sem, da si prebledela, ko je dvignil tribun svojo roko v smrtni sunek! Ti si ga ljubila tistikrat! Ti ga ljubiš še danes! Ne ugovarjaj, dekle! Sicer ti zabodem tole sulico skozi telo ali pa te izročim straži kot vohunko! — Bleda si in slabo izgledaš!« je pridžala mehkeje. »Čemu si tukaj? Zakaj si gupustila samedo za obzidjem? — Jaz bi te ne bila zapustila v tvoji stiski, Eska, moj izgubljeni Eska!«

Mariamna je zatrepetala, ko je v tako ljubečih glasovih čula najdražje ime iz ust te ženske.

(Dalje prihodnjič.)

Fotograf A. KIESER

Maribor, Gregorčičeva ulica šte. 20

ob gornji Gosposki ulici

se priporoča pri porokah, primicijah, družinah in društvenih prireditvah.

Stroškov se ne zaračuna, cene kakor v mestu.

Največji in najstarejši atelje v mestu.

Zimsko perilo, čevlje, dokolenice (ga-
maše), copate, odeje,
nogavice, roka-**klobuke,** različno modno
vice, kravate, in galanterijsko
blago najbolje vrste
in najceneje nuži **dežne plašče,**
Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2

TRGOVCI POZOR!

TRGOVCI POZOR!

Velika zaloga la mesnih konzerv »Tovarne za izdel-
vanje konzerv in mesnih izdelkov na Vrhniki« po
najnižjih dnevnih cenah.

ZASTOPSTVO ZA MARIBOR IN DRAV. DOLINO:
Viljem Linninger & Co

MARIBOR - Cankarjeva ulica 1 - MARIBOR

Naslov za brzojavke: Linningerkomp Maribor.

TELEFON št. 55.

TELEFON št. 55.

Za
prihodjo **zimsko dobo**
se priporoča vsem p. n. gospem
v izdelovanje plaščev, kostumov
in oblek v najbližnji in trpežnejši
izvršitvi po zmernih cenah.
Ženski modni salon
M. KLEMSCHA, MARIBOR,
Aleksandrova cesta šte. 12. 489

Iščem mesto za mesarskega
učenca. Naslov pove uprav-
ništvo lista. 495

**Razširjajte
„Stražo“!**

VAZELINO in KREMO za čevlje
BATEPIJE za žepne svetilke,
GALANTERIJO, DROBNARIJO

priporoča na drobno in debelo

DRAGO ROSINA

MARIBOR, VETRINSKA UL. 16.

S E N O

slamo, drva ter
premog, žito, krompir, sadje
in druge deželne pridelke
— kupuje in prodaja —
OSET ANDREJ, MARIBOR
Aleksandrova cesta šte. 57,
telef. 88. 32—323

Vsak dan sveže surovo maslo

fino garniran liptavski sir, sir, smetano, mleko, namizno sadje, jajca, razne delikatese, zelenjavo, sveže pecivo, izborna vina v steklenicah, sladek hrušovec in jabolčnico priporoča po najnižjih cenah

Fanika Jakolič - Maribor
Jenkova ulica 6 (Schwarzgasse). 4—4 467

LIVARNA

za zvonove in kovine, poprej [1.1. 199
DENZELA SINOVI, MARIBOR

Kopalška ulica 9, je zopet v obratu. — CER-
KVENE ZVONOVE. — Izdeluje surove litve
v vseh kovinah in zlitvinah (bron, medenina,
aluminij i. t. d.) — UMETNA LIVARNA reliefi,
cerkveni svetilniki. — Vsa oprema za žgalnice,
kletarstva, pivovarne, opreme za plin in vodo-
vod, opreme za cevi, pipe za pivo, uteži iz me-
denine lastnega izdelka. Popravljalnica za briz-
galne i. t. d. — Inž. J. & H. Böhl.

Veletrgovina z železnino

PINTER & LENARD, MARIBOR

V zalogi se nahaja:

Traverse, cement, železo vseh vrst, pločevina, štedilniki, žica, žičniki, pumpe, razne cevi, kovanje za zgradbe in pohištvo, kuhinjska posoda, lita in pločevinasta, kovaško, ključavničarsko in mizarsko orodje, kose, brusni kamni in vsi drugi v železninsko stroko spadajoči predmeti. Blagajne vseh vrst, verige domače tovarne.

Postrežba točna.

Cene solidne.

Visokodebelna

sadna drevesa
jablane, hruške se dobe Ruška
cesta 15. 491

Lepa kmetija

s 4 gospodarskimi poslopi, obo-
kanimi svinjaki in kleti, ca 15 o-
ralov prvovrstnih njiv, travnikov
in gozda, vse pri hiši, se proda.
Cena K 1.200.000. Več pod šifro:
„Parcelacija 303“ na upravo lista.
1—2 487

Dv nadstropna hiša
v Mariboru 15 let stara, z
9 stanovanji, v
sredini mesta, se proda. Po-
nudbe na upravo lista pod „Dvo-
nadstropna hiša“. 2—3 486

Denarja ni!

Draginja je velika, zaslužek pa
majhen. Kdor hoče z malim
trudom gotovo do 200 K na
dan zaslužiti, naj pošlje svoj
natančen naslov in znamko za
odgovor. 2—10 477

Josip Batič, Litija 32

Poljedelci!

FIZOL

„Črešnjevce“
(Wachtelbohnen) Cocc

kupi vsako množino in
plača najvišje cene

Hmelak in drug
Maribor, Slomškov trg 6.
7—460

Tovarniška zaloga češ-
kega in angleškega ma-
nufakturnega blaga se
dobi po najniž. cenah pri

J. TRPIN

Maribor, Glavni trg 17

OTVORITEV.

Spedicija Klippstatter Maribor

Tel. int. 125 **Mlinska ulica št. 6** Brz. posl. pedklipp

ocarinjene, reeksped. cije,
spremljanje, vskladščanje, prevažanje. 493

Solidna postrežba. Večletna praksa. Najnižje cene.